

ION D. BERINDEI, 150 DE ANI DE LA NAȘTERE

ION D. BERINDEI-150 YEARS SINCE BIRTH

Abstract: *the article presents the work of the Romanian architect Ion D. Berindei (1871-1928), describes the postage stamps put into circulation by ROMFILATELIE in honor of the commemoration of 150 years since the birth of this famous personality.*

Keywords: *Romanian architecture, public buildings, postage stamp issues*

Ion D. Berindei (1871-1928) este unul dintre numele marcante ale arhitecturii românești de la începutul secolului XX.

Tatăl său, Dumitru Berindei (1832-1884), a fost primul arhitect român, care a absolvit cursurile școlii de Arte Frumoase din Paris și a ocupat fotoliul de ministru al Lucrărilor Publice în cabinetul Ion Ghica (1870-1871).

În anul 1887, Ion D. Berindei pleacă la Paris și se înscrie la Școala de Arte Frumoase, secția de Arhitectură. În timpul petrecut la Paris, a participat la mișcarea națională, atât în colonia română, cât și printre studenții români de acolo. În perioada anilor 1895-1897, fiind reprezentant al tinerimii române din Paris, ocupă catedra de limba română la Școala de adulți și este numit și președinte al secției pariziene a *Ligii culturale române*, care avea ca obiectiv adâncirea relațiilor dintre Franța și România.

Ion D. Berindei a obținut diploma de arhitect în urma examenului din 1897, după care se întoarce în țară.

În 1899, Gh. Grigore Cantacuzino, prim-ministru și ministru de interne, l-a numit pe Ion D. Berindei arhitect-șef la Serviciul Tehnic al Ministerului de Interne.

În anul 1900, a fost însărcinat de C. C. Arion, ministrul Educației și al Artelor frumoase, să fie profesor la Secția de Arhitectură a Școlii de Arte Frumoase din București.

În anul 1905, i se încredințează lucrările de la expoziția din Câmpul Filaretului, pentru care proiectează două pavilioane: pavilionul Casei Staadecker și pavilionul Comisiunii Europene a Dunării.

Pentru merite deosebite remarcate cu diferite ocazii, primește, în 1908, din partea împăratului Austriei, Ordinul Francisc Iosif, în grad de ofițer. În timpul Războiului cel Mare, a fost inspector general al Crucii Roșii. În anul 1925, primește brevetul și însemnele de Comandor al Ordinului Steaua României.

Moare la 29 august 1928, în vârstă de 57 de ani, din cauza unui stop cardiac și este înhumat la Cimitirul Șerban Vodă, alături de tatăl său. La moartea sa, Constantin Bacalbașa avea să pomenească într-un articol: „Ion Berindei a fost unul dintre superioarele suflete artistice, arhitectul care în clădirile sale suprapunea nu numai cărămizi și tencuală, dar și geniul constructor de mare estetică. Alături de Mincu, Berindei a fost arhitectul care lasă în urma lui nu numai ziduri înălțate, dar podoabe arhitecturale, demne de orice mare oraș civilizată.”

Întors în țară, primește mai multe comenzi de a proiecta locuințe particulare, printre care trebuie menționat Palatul Gh. Grigore Cantacuzino (Nababul), cunoscut sub denumirea Casa cu Lei, de pe Calea Victoriei. A fost proiectat în anii 1898-1903 și a

fost inaugurat în anul 1906, printr-un mare dineu, urmat de un bal uluitor.

Arhitectul a primit și alte comenzi de proiectare a unor locuințe de la mai multe personalități din București precum: Emanuel Krețulescu, Grigore Filipescu, Maria Filotti, Vasile Gănescu, industriașul George G. Assan, George Solacolu, diplomatul Alexandru G. Florescu, D. Emanoil, Ion Procopiu, amiral Vasile Urseanu etc.

Una dintre cele mai importante clădiri proiectate de arhitectul Ion D. Berindei este casa Toma Stelian, situată pe șoseaua Kiseleff nr.10. Toma Stelian a fost avocat, politician, ministru al Justiției și un mare colecționar de artă. Casa lui a fost donată, prin testament, statului român pentru a fi muzeu. Din 1931, casa a funcționat ca muzeu de artă. Astăzi este sediul PSD.

Arhitectul a primit comenzi și din alte orașe din țară precum Craiova, Constanța, Roșiorii de Vede. Trebuie să amintim despre una dintre cele mai impresionante lucrări ale lui Ion D. Berindei, care este Castelul Cantacuzino de la Florești. Decorația este inspirată de palatul Trianon la Versailles. Din păcate, în timpul Primului Război Mondial, în această clădire a fost sediul unei garnizoane germane, care a dezvelit tabla de cupru de pe acoperiș și a ajuns o ruină.

Dintre clădirile publice proiectate de arh. Ion D. Berindei trebuie amintite următoarele:

- Leagănul de copii Sf. Ecaterina din București, actuală Casă a Copilului, care a fost finanțată de Ecaterina Cantacuzino.
- Azilul Regina Elisabeta din București, în stil neoromânesc.
- Hipodromul Băneasa, a cărui tribună cu acoperiș în consolă, demonstrează ultimele cuceriri ale tehnicii. Din păcate, acest hipodrom a fost demolat în 1956.
- Muzeul și casa Kalinderu, care a funcționat ca muzeu până în 1913, anul morții ctitorului său, după care moștenitorii au vândut-o statului român.
- Între 1907-1926, Ion D. Berindei reclădește Palatul Administrativ din Iași, ridicat pe temeliiile fostei curți domnești, în prezent Palat al Culturii.

Activitatea arhitectului s-a remarcat și în arhitectura funerară, unde a proiectat mai multe cavouri pentru personalitățile vremii:

- Cavoul familiei Poroineanu, în cimitirul Bellu
- Capela N. Crețulescu, din Leordeni
- Cavoul colonelului P. Macca, de la Mănăstirea Pasărea
- Mausoleul Toma Stelian în cimitirul Bellu, realizat în colaborare cu sculptorul florentin Raffaello Romanelli

Printre lucrările de urbanism la care a lucrat Ion D. Berindei, menționăm doar două:

- În perioada anilor 1904-1906 a lucrat la Planul General al orașului București, la solicitarea primarului Vintilă Brătianu. Proiectul prevedea locuri pentru piețe mari, grădini în interiorul orașului, parcuri vaste în jurul orașului și lărgirea Căii Victoriei.
- În anul 1914, arhitectul Ion D. Berindei a acceptat invitația făcută de primarul Craiovei, Nicolae Romanescu, de a participa la elaborarea planului de aliniere și sistematizare a orașului¹.

Cu ocazia comemorării a 150 de ani de la nașterea lui Ion D. Berindei,

¹ *Sidonia Teodorescu, Arhitectul Ion D. Berindei (1871-1928)*

ROMFILATELIA a introdus în circulație, în data de 2 iulie 2021, o emisiune de mărci poștale, dedicată arhitectului.

Pe timbrele emisiunii sunt ilustrate patru opere reprezentative ale lui Ion D. Berindei din capitala României.

Fig. 1 Timbrul de 2 lei care reprezintă Casa Assan

Fig. 2 Timbrul cu valoarea de 7 lei, care prezintă Casa Titulescu

Pe timbrul cu valoarea nominală de **2 lei** este reprezentată **Casa Assan**, azi **Casa Oamenilor de Știință** (Piața Lahovari nr. 9). Clădirea a fost construită în anul 1904 cu participarea lui George G. Assan (fiul industriașului George Assan, fratele lui Bazil G. Assan, președinte al Camerei de Comerț, deputat din partea PNL). Clădirea a intrat în patrimoniul Academiei Române și din 1945 a devenit Casa Oamenilor de Știință (COȘ). Stilistic, clădirea adoptă academismul școlii franceze cu elemente de Art Nouveau. Intrarea se detașează ca volum de corpul casei, fiind marcată de acoperișul mai înalt în dreptul ei și de o copertină din sticlă și metal în formă de scoică.

Pe timbrul cu valoarea nominală de **7 lei** este reprezentată **Casa Titulescu** din București, astăzi sediul **Fundației Europene Titulescu** (Șos. Kiseleff nr. 47). Casa a fost construită pentru marele diplomat român Nicolae Titulescu, care a locuit aici în perioada 1912-1937. Arhitectura este de factură eclectică, cu elemente neoclasiche și Art Nouveau.

Pe timbrul cu valoarea nominală de **9 lei** este ilustrat **Palatul Cantacuzino** din București, astăzi sediul Uniunii Compozitorilor și Muzeului Național George Enescu (Calea Victoriei, nr. 41).

Fig. 3 Timbrul de 9 lei cu Palatul Cantacuzino

Fig. 4 Timbrul cu valoarea de 10,50 lei, cu Observatorul Astronomic

Ion D. Berindei a construit acest impozant imobil în anii 1901-1906, pentru Gheorghe Grigore Cantacuzino, poreclit Nababul (șef al Partidului Conservator,

fost prim-ministru). Colaborarea lui Berindei cu renumiți artiști ai vremii și furnizori de bunuri de lux a oferit un decor interior de o mare eleganță. Picturile murale au fost realizate de G. D. Mirea, Nicolae Vermont, Costin Petrescu și Arthur Verona. Bronzuri și statuete au fost realizate de sculptorul Storck iar ornamentațiile sculpturale exterioare și interioare de Emil Wilhelm von Becker.

Multe dintre tapiserii, candelabre, vitralii, mobilier în stil Ludovic al XIV-lea și Ludovic al XVI-lea au fost luate de la Casa Kriger și Mercier din Paris. Din 2007, Palatul Cantacuzino este inclus pe Lista Patrimoniului European.

Petimbrul cu valoarea nominală de **10,50 lei** este reprezentat **Observatorul Astronomic Amiral Vasile Urseanu** (Bul. Lascăr Catargiu, nr. 21).

Ideea unui Observator Astronomic a prins contur în 1908, când a fost ales în funcția de președinte al Societății Astronomice Române amiralul Vasile Urseanu, care s-a remarcat în Războiul de Independență prin modernizarea marinei românești, dar care era și un pasionat de astronomie. După cel de-al Doilea Război Mondial, observatorul a fost redeschis pentru public în anul 1950.

Fig. 5 Plicul „prima zi” Cu cele patru timbre și obliterated cu ștampila din 2 iulie 2021 și numerotat

Pe plicul „prima zi” a emisiunii, a fost realizat un colaj de imagini: un detaliu al fațadei Palatului Cantacuzino din București, o fotografie de epocă, înfățișându-l pe arhitectul Ion D. Berindei în mijlocul unui grup de colaboratori, Palatul Culturii din Iași și Hipodromul de la Băneasa. Acest plic are aplicat pe el cele patru timbre și este obliterated cu ștampila din 2 iulie 2021, fiind numerotat.

Romfilatelia a abordat un subiect de mare importanță pentru rememorarea marilor personalități din România, drept pentru care merită toate felicitările.

Creația **arhitectului Ion D. Berindei** îmbină elemente de eclecticism de factură clasică franceză, romantism, rococo, cu tendințe neoromânești și cu elemente moderne de concepție 1900, atât în compoziția de ansamblu, cât și în rezolvarea decorației, bogat reprezentată. Clădirile proiectate de Berindei impresionează prin armonie și eleganță².

1 decembrie 2021

² *Ibidem*